



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
Janusz KOCHANOWSKI

RPO-R-071-24/07

Warszawa, 21 września 2007 r.

Pan

Janusz Kurtyka

Prezes

Instytutu Pamięci Narodowej

ul. Towarowa 28

00 – 839 Warszawa

Janusz Kurtyka

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 września 2007 r. (sygn. nr SP 0240-2(26)/07), którym Pan Prezes zwrócił się do mnie z prośbą o zajęcie przeze mnie stanowiska w sprawie możliwości opóźnienia rozpoczęcia publikowania katalogów, o których mowa w art. 52a pkt 5-8 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 ze zm.), z racji trwającej obecnie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu RP, pragnę przede wszystkim podkreślić, że Rzecznik Praw Obywatelskich nie może wydawać wiążącej wykładni przepisów prawa nakładających na instytucje publiczne określone obowiązki, a także w sposób wiążący rozstrzygać o ewentualnej możliwości uchylenia się od ich wykonania.

Trudno mi jednak nie podzielać troski Pana Prezesa o przestrzeganie praw obywateli i ład w życiu publicznym wyrażonej w przeddzień wyborów parlamentarnych, która towarzyszy również Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Pragnę w związku z tym zauważyć, że zgodnie z wyraźnym brzmieniem przepisu art. 59 ust 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.) Instytut Pamięci Narodowej ma obowiązek rozpoczęcia publikacji przywołanych

katalogów, o których mowa w art. 52a pkt 6-8 ustawy o IPN, w terminie sześciu miesięcy od wejścia ustawy w życie, tj. od dnia 15 września 2007 r.

Szczególną uwagę zwrócić należy na niedokonaną formę czasownikową, jaką ustawodawca posłużył się w celu określenia obowiązku Instytutu Pamięci Narodowej. W myśl cytowanego przepisu art. 59, Instytut od dnia 15 września 2007 r. zobowiązany jest do „rozpoczęcia” publikacji katalogów. Ustawodawca nie zobowiązał więc Instytutu do opublikowania po określonej wyżej dacie całości katalogów, lecz nałożył obowiązek przystąpienia do ich publikowania. Nie przesądził także chronologicznej kolejności publikacji katalogów, co oznacza – moim zdaniem - że ewentualne decyzje w tym zakresie nie powinny wynikać z przyczyn innych niż techniczne. Wskazany przez ustawę termin rozpoczęcia publikacji jest bowiem terminem instrukcyjnym, nie opatrzonym przez ustawę żadną sankcją. Nie znaczy to jednak, by – w świetle wyraźnego przepisu ustawy – poza wspomnianymi przyczynami technicznymi, mogły w grę wchodzić jakiegokolwiek inne powody, które pozwalałyby Instytutowi Pamięci na wstrzymywanie, czy opóźnianie, realizacji prawnego obowiązku, którego celem jest realizacja prawa obywateli do informacji.

W tej sytuacji istotne jest również przypomnienie, że przywołana regulacja była przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego, który, orzekając w sprawie o sygnaturze akt K 2/07, nie stwierdził jej niekonstytucyjności. Nie ma zatem podstaw by uznać, że art. 59 ust. 1 ustawy o IPN jako przepis prawa powszechnie obowiązującego utracił moc wiążącą lub jego wykonalność została czasowo zawieszona.

Łukasz Jędrzejewski
Jacek Hohmann